

בעוהש"ת

קונטרס

ראטעוועט מיין לעבן

ווי עס ווערט ערקלערט די הארבקייט פון רעדן ד'שון הרע, ספעציעל אויף ערליכע אידן, אזוי אויף ווערט ערקלערט ווען מען מוז נא ארויסזאגן דעם אמת, כדי צו 'ראטעווען דאס לעבן' פון אידישע קינדער ווי זאָרן נישט אַוועקפארן פון אידישן וועג רחמנא ד'עלן.

פארנעלערנט דורך

פּבּוּד קְדוּשֵׁת הָרַב הַצַּדִּיק מוֹהֲרָא שׁ שְׁלִיט"א

ל"ד ששי תוריע מצורע תשע"ג

געבויעט און באגרינדעט אויף די ווערטער פון אונזער הייליגער און פארקטונגער רבי, דער באהאלטענער ליכטיגקייט, דער הייליגער הויכער ליכט, אדונע, מוריע ורביע

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מוריע הנאון הקדוש, א וואונדערליכע ליכט, וואס קיין שום באהעלטעניש איז נישט פארזוילן פון איהם,

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמגעפלאכטן מיט פסקים פון תורה, גביאים, כתובים, און מאמרים פון אונזערע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דורך חסדי ברסלב - נוא יארק יצ"ו

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים
To obtain this and other Breslev publications:

מתיבתא היכל הקודש

Mesifta Heichal Hakodesh

1129-42nd Street

Brooklyn NY 11219

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh Kiryas Joel

8 Hayes Ct.

845-467-5299

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 Skillman Street

718-384-1652

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

79 Decatur Avenue.

347-243-2992

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 Dolson Rd.

347-733-7551

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 1225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection at:

amazon.com or at: mohorosh.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

ראטעוועט מיין לעבן

א.

אין די פֿרשיות פון תּזריע-מצורע רעדט די תּורה ווי אזוי מען רייניגט אויס א 'נגע', און דער עיקר ווי אזוי א מענטש וואס איז געווארן חלילה וחס קרעציג זאל זיך קענען רייניגן און צוריק אריינקומען אין די מחנה.

רש"י זאגט (ויקרא יד, ה, בשם חז"ל ערכין ט"ז ע"ב), אז די סיבה פארן וואס א מענטש ווערט קרעציג איז ווייל ער האט גערעדט לשון הרע.

אבער דאך דארף מען אסאך לערנען פֿדי צו וויסן וואס עס הייסט 'לשון הרע' וואס מען טאר 'נישט' זאגן, און ווען איז א מצוה 'יא' צו זאגן, ווייל דער יצר הרע

ראטעוועט מיין לעבן

פארן דרייט ביי דעם אליין אויף זייער שטארק, און זייער אסאך מאל טוט א מענטש מורא דיגע עולות און רשעות און בארעדט אנדערע, און ווען מען וויל זיך פארטיידיגן און באווארענען, אז מען זאל נישט ווערן אינגאנצן באגראבן, און מען איז מגלה ווער דער וואס רעדט איז, און וואס זיין פוננה איז, זאגט יענער גלייך: דו רעדסט לשון הרע! דערפאר כדי צו וויסן וואס 'לשון הרע' איז, דארף מען קודם גוט קענען די הלכות פון לשון הרע.

ווי באקאנט האט דער הייליגער חפץ חיים זכותו יגן עלינו געמאכט זיינע ספרים, וואו ער ערקלערט די הארבקייט פון די גרויסע עבירה פון לשון הרע, און אלע פרטים און הלכות פון דעם¹, ווייל ביי לשון הרע אליין איז אויף דא אן א שיעור פרטים, בכלל וואס פעלט אויס

¹ מען זאגט נאך אז ווען דער גרויסער צדיק און גאון רבי ישראל סאלאנטער זכותו יגן עלינו האט געזעהן זיינע ספרים, האט ער געזאגט: עס פאסט פאר א 'ראשון' צו מאכן אזאלעכע ספרים.

צו רעדן פון א צווייטן, וואס עס וועט פון דעם גארנישט ארויסקומען.

אָבער אויב איך זעה למשל אז איינער גראַבט אַ גרוב פֿאַר איינעם, און ער דעקט עס צו מיט עפּעס וואס זעהט אויס ווי גראַז, פֿדי מען זאל נישט כאַפֿן אַז דאָרט איז דא אַ גרוב, און איך זאג עס יענעם אויס, און איך וואַרן אים: געב אַכטונג! גיי נישט ביי יענעם פּלאַץ, ווייל דייןע שונאים האָבן דיר געמאַכט אַ גרוב, און דו קענסט נאָך דאָרט אַריינפאלן און זיך צופּרעכן די הענט און די פיס, און נאָך דאָרט בלייבן אויף... הייסט דאס נישט לשון הרע; און דאס לערנט מען אַרויס פון גדליה בן אחיקום וואס מען האט אים געווארנט (ירמיה מ, יד; מא): ער זאל נישט גיין קיין מצפה, ווייל מען גייט אים הרג'ענען! און ער האט דאס נישט געוואלט גלייבן, און ער האט זיי נישט געפאלגט, און ער איז יא געגאנגען, און מען האט אים ליידער גע'הרג'עט (חפץ חיים הלכות לשון הרע כ"ל ו, סעיף י, ובאר מים חיים שם).

ראטעוועט מיין לעבן

זעהט מען אז אמאל דארף מען אויסזאגן דעם אמת, און דאס הייסט נישט קיין 'לשון הרע', ווייל דורך דעם ראטעוועט מען מענטשן פון טויט. דאס איז געזאגט געווארן אפילו 'בגשמיות', אונדאי און אונדאי 'ברוחניות' אויב איינער וויל יענעם קאליע מאכן, איז דאך זיכער אז עס איז א מצוה מפרסם צו זיין, און ווארענען אז מען דארף זיך זייער היטן פון אים, ווייל חז"ל זאגן (במדבר רבה כא, ד): קשה המחטיאו יותר מן ההרגו - ווער עס מאכט איינעם זינדיגן איז ערגער פון דער וואס הרגעט איינעם, ווייל ווען מען הרגעט איינעם, האט מען אים נאר אפגע'הרגעט פון דער וועלט, אבער 'עולם הבא' האט ער, אבער אויב מאכט מען איינעם זינדיגן, האט ער שוין נישט דער וועלט, און זיכער נישט יענע וועלט.

ב.

און דאס איז זייער נוגע, נאכדעם וואס דער אייבערשטער האט אונז געגעבן אזא מתנה אין דעם היינטיגן דור: דעם הייליגן רבי'ן! וואס זייט דער

ראטעוועט מיין לעבן

באַשעפּער האט באַשאפן די וועלט, איז נאכנישט געווען
אַזאַ מתנה ווי די מתנה וואס דער אייבערשטער האט אונז
יעצט געגעבן.

קאטשיג יעדער חסיד זאגט די זעלבע זאך אויף זיין
רבי: מיין רבי איז אזוי גרויס, און אונזער רבי איז אַזאַ
מתנה פארן דור וכו'; אבער אַ 'מבקש' וואס לערנט אין
אַלע ספרים, וועט זיך אליין איבערצייגן און זעהן וואס
דער הייליגער רבי וויל, און אויף וואספארא וועג ער
פירט אונז, און צו וואס דער הייליגער רבי וויל אונז
צוברענגן.

דער הייליגער רבי האט געזאגט (חיי מוהר"ן סימן רנא):
ער קען צוריק ברענגען די גאנצע וועלט צום גוטן, און
נישט נאר די פשוט'ע מענטשן, נאר אפילו די צדיקים און
גרויסע מענטשן קען ער אויך צוריק ברענגען צום גוטן,
נאכמער, אפילו להבדיל אַלע פעלקער קען ער אויך צוריק
ברענגען צום אייבערשטן, און זיי פירן נאנט צום אידישן
וועג.

ראטעוועט מיין לעבן

און אזוי וועט טאקע זיין ווען מ'שיח וועט קומען, אזוי ווי דער פסוק זאגט (ישעיה יא, ט): **כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ דַּעַה [לְדַעַת] אֶת הַהוֹי"ה,** ווען עס וועט זיין די גאולה וועט יעדער שפירן דעם אייבערשטן, און עס וועט זיין א מורא'דיגע גילוי אלקות, און יעדער וועט שוין רעדן צום אייבערשטן, אזוי ווי דער פסוק זאגט (צפניה ג, ט): **כִּי אַז אַהֲפֹךְ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקִרְא כָּל־בָּשָׂם הַהוֹי"ה.** און אפילו להבדיל די גוים וועלן רעדן צום אייבערשטן.

דאס זאגן מיר דריי מאל א טאג צום סוף פונעם דאווענען, ביי די מורא'דיגע תפלה פון עלינו לשבח, וואס יהושע בן נון האט מתקן געווען ווען ער האט איינגענומען דעם שטאט יריחו אין ארץ ישראל, וואס ביי די תפלה דאנקען מיר דעם באשעפער, אז ער האט אונז אפגעשיידט פון די גוים. און נאכדעם לייגט מען צו: **וְעַל כֵּן נִקְנָה, וואס דאס זענען מורא'דיגע תפילות, ווי מיר בעטן און מיר האפן אז מען זאל שוין זוכה זיין צו זעהן דאס שיינקייט פונעם אייבערשטן, און אז דער באשעפער**

זאל אפטוהן אלע עבודת זרה'ס, ביז מען וועט זוכה זיין אז די גאנצע וועלט וועט פאראכטן ווערן, און אלע מענטשן פון די וועלט וועלן רעדן צום אייבערשטן, און וועלן אנערקענען אז עס איז נאר דא איין באשעפער וואס ער איז דער קעניג אויף די גאנצע וועלט.

זעהט מען פון דעם אז אפילו די גוים וועלן צוריקומען און אנערקענען דעם אייבערשטן, חוץ 'עמלק' וועט מוזן ווערן אינגאנצן אפגעווישט, אבער אלע אנדערע פעלקער וואס איז איינגעטיילט אין צוויי: 'עשיו' און 'ישמעאל' - 'קריסטן' און 'איסלאם', וועלן צוריק קומען.

און דאס בעט מען דריי מאל א טאג פונעם אייבערשטן: אז אלע גוים זאלן שוין אפלאזן און אוועקווארפן זייער נארישקייטן. 'אברהם' וועט אהיים נעמען זיין זוהן 'ישמעאל', אז די ישמעאליים זאלן שוין אפלאזן אלע זייערע משוגעות; 'יצחק' וועט אהיים רופן 'עשיו' אז זיי זאלן אפלאזן זייערע טומאות; און 'יעקב' וועט צאמנעמען די אידישע קינדער פון אלע צוועלעף

ראטעוועט מיין לעבן

י

שְׁבָטִים אֵינְאִינעם; און 'דוד המלך' וועט אינגאנצן אויסמעקן 'עמלק'.²

קומט אויס אז דער הייליגער רבי איז אַראַפּגַעקומען צו פּאַרעכטן די גאַנצע וועלט, און ער פּאַרשטייט יעדע נשמה פונעם גרעסטן ביזן קלענסטן, און ער קען יעדן העלפן, אבער פּדי דאס צו אַנערקענען און דאס שפּירן, מוז זיך אַ מענטש קודם אליין גוט קענען, און מען דארף אויף דעם אַסאך בעטן דעם אייבערשטן: מען זאל זיך קענען! ווייל די רגע וואס מען קען זיך, און מען ווייסט ווי אזוי מען קוקט אויס, און וואס מען האט געטוהן,

² חו"ל זאגן (ברכות כח ע"א): סנחריב איז געקומען און אויסגעמישט אלע פעלקער; ממילא זענען די 'עמלקים' אויף אויסגעמישט צווישן אלע גוים, אזוי ווי מען האט געזעהן ביי די צווייטע וועלט מלחמה, ווען דער 'אשמדאי' האט אויסגע'הרג'עט אזויפיל מיליאנען אידן, האבן די ארומיגע פעלקער זיי געהאלפן, די ליטווישע, די אונגארישע, די פּאלאקן, ווייל צווישן זיי איז אויך אַריינגעמישט עמלק, און די אלע וועלן ווערן אינגאנצן אפגעמעקט.

יא ראטעוועט מיין לעבן

פאלט אַוועק די גאַנצע גדלות און גיאות, ממילא שפירט מען שוין די אויסטערלישע גרויסע ליכטיגקייט פונעם צדיק.

ג.

אַבער דאס אז אַ מענטש זאל מודה זיין וואס ער האט געטוהן, און איינזעהן ווער ער איז, איז די שווערסטע זאך, און צו דעם אליין דארף מען מקורב ווערן צום צדיק.

ווייל אויף דער וועלט קען מען זיך זייער נאך, אזוי ווי מיר געפונען ווען דער באשעפער האט געזאגט פאר שמואל הנביא וואס ווערט אנגערופן 'רואה' - ער האט געזעהן אלעס (דברי הימים-א כו, כח), נאכדעם וואס דער אייבערשטער האט אים געהייסן אויפנעמען איינער פון ישי'ס קינדער צו זיין דער קעניג אויף אידישע קינדער, און ער איז געגאנגען צו ישי, און ער האט געזעהן 'אליאב' - דעם עלטסטן קינד פון ישי, איז ער געווען זיכער אז אים האט דער אייבערשטער אויסגעוועלט,

ראטעוועט מיין לעבן

האט אים דער אייבערשטער געזאגט: ניין! נישט אים מיין איד, כאטשיג פונדרויסן האט ער א שיינ געשטאלט און א 'הדרת פנים', אבער (שמואל-א טז, ז): האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב - א מענטש זעהט נאר וואס זיינע אויגן זעהן, אבער דער באשעפער זעהט אריין אינעם הארץ פונעם מענטש, און נישט אים האב איד אויסגעוועלט. האט מען אים געברענגט דעם צווייטן קינד, האט דער אייבערשטער ווייטער געזאגט: איד נישט אים האב איד געמיינט! און אזוי האט ישי געברענגט פאר שמואל אלע זיבן קינדער, און שמואל האט אים אלץ געזאגט: נישט זיי האט דער אייבערשטער אויסגעוועלט!

ביז שמואל פֿרעגט אים: דו האסט שוין נישט מער קינדער? ענדליך זאגט ער: יא! איין זוהן האב איד נאך, ער איז א רוטער בחור'ל און ער פאשעט שאף (שמואל-א, טז). זאגן חז"ל (בראשית רבה סג, ח): מען האט דוקא געזאגט אז ער איז רויט וואס ווייזט אויף רציחה, ארויסצוברענגן

ראטעוועט מיין לעבן

אַז ער איז אַ 'רוצח'; האט שמואל געזאגט: לאמיר אים זעהן! און דעמאלט'ס האט דער אייבערשטער געזאגט: 'אים' וויל אײך האבן! און דא רעדט מען פון שמואל הנביא וואס ער איז געווען אזוי גרויס ווי משה און אהרן (במדבר רבה יח, ח).

די זעלבע זאך זאגט מען אײך אויפן הייליגן חוזה פון לובלין זכותו יגן עלינו, אז ער האט געהייסן 'חוזה' ווייל ער האט געקענט זעהן אכט הונדערט מייל מיט א קלארן קוק [אסקפּלריא מאירא], און פון איין עק וועלט ביז די אנדערע עק וועלט מיט נישט אזא קלארן קוק [אסקפּלריא שאינה מאירא], און אזוי ווי דער הייליגער רבי האט עדות געזאגט אז "דער הייליגער חוזה זעהט אלעס". ווייל ער איז געווען זייער גרויס, און ער איז געווען פון די גרעסטע תלמידים פון הייליגן רבי ר' אלימלך זכותו יגן

ראטעוועט מיין לעבן

עלינו³, דאך האט זיך דער הייליגער רבי אמאל אויסגעדרוקט: ער הייסט טאקע 'חוזה' און ער זעהט

³ כאטש מען זאגט אז ער האט שפעטער נישט מיט געהאלטן אינגאנצן מיטן הייליגן רבי ר' אלימלך, און ער האט זיך אנוועק געצויגן קיין 'לאנצוהט', ווערט אבער געברענגט אז ער האט דאס געטוהן מיט א מורא'דיגע כוונה, כדי צו טוהן א טובה פאר זיין גרויסן רבין, ווייל ער האט געזעהן אז אויב ער וועט אנהייבן יעצט צו פירן ווילאנג דער הייליגער רבי ר' אלימלך לעבט, וועט דאס גורם זיין אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך זכותו יגן עלינו זאל מוזן אנוועק גיין פון דער וועלט (עיני בראשית רבה נח, ב; ברכות מ"ח ע"ב), און ער האט דאך געוואלט אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך זאל נאך לעבן, וועגן דעם איז ער אנוועק געפארן קיין לאנצוהט, וואס איז דעמאלט'ס געווען זייער ווייט פון ליזענסק, און דארט איז ער געווארן א רבי.

אזוי אויך איז פאקאנט אז עס איז געווען מורא'דיגע חילוקי דעות צווישן דעם הייליגן צאנזער רב מיט זיין זוהן דער הייליגער שינאווער רב זכותם תגן עלינו, און וואס דער טאטע האט געזאגט האט ער געזאגט פונקט פארקערט, און אזוי האט ער זיך געפירט אנדערש ווי דעם טאטן, [כאטשיג דאס איז העכער פון אונזער שכל, און עס איז מורא'דיג שווער צו פארשטיין ווי אזוי א זוהן זאל זיין קעגן א טאטן, דאך ווייסט מען אז דער הייליגער שינאווער רב איז געווען זייער גרויס, און ער האט דאס געטוהן מיט א גוטע כוונה].

אלעס, אָבער ער זעהט נאר לויט די דעמאלטסדיגע מצב,
“באָשר הוא שם” (בראשית כא, יז)⁴.

⁴ דאס האט דער הייליגער רבי געזאגט ווען ער האט געשיקט זיין תלמיד “רבי זלמן דער קליינער” [מען האט אים אזוי גערופן ווייל ער איז געווען זייער א נידעריגער], ער זאל ארום פארן איבעראל וואו עס איז נאר דא א צדיק, און נעמען הסכמות אויף זיין ספר ‘לקיטי מוהר’ן’, דער הייליגער רבי האט אים געבעטן ער זאל קויפן א גרויסן בוך, און אין דעם בוך זאל ער אויפשרייבן פונקטליך וואס זענער צדיק האט געזאגט, און ווי אזוי ער האט רעאגירט ווען ער האט אריינגעקוקט אינעם ספר, וואספארא תנועות ער האט געמאכט און דאס גלייכן, אלעס זאל ער אנצייכענען, און אזוי האט ער טאקע געטוהן, ער האט געפרעגט רשות פון זיין ווייב, און ער האט זיך ארויסגעלאזט אויף די וועלט, אויסצופירן זיין שליחות וואס האט געדויערט א יאר צייט, עס איז נישט באקאנט וואו ער איז אלץ געווען, אָבער דער הייליגער רבי האט אים שוין צוגעפירט וואו ער זאל אלץ פארן, [דער הייליגער רבי אברהם ב”ר נחמן זכר צדיק לברכה (בעמח”ס ביאור הלכותים על לקיטי מוהר’ן) האט אמאל געזאגט, אז ער ווייסט אויף געוויסע צדיקים וואס זיי האבן געזאגט, אָבער מיר ווייסן נישט].

וואס מיר ווייסן איז אז ער האט צאמגענומען פיר הונדערט אין צעהן הסכמות, און דאס געברענגט פארן הייליגן רבי’ן, און פונעף הסכמות האט דער הייליגער רבי נתן שפעטער געטראפן און דאס אריינגעדרוקט אין לקיטי מוהר’ן, די ערשטע הסכמה איז פונעם הייליגן חוזה פון לובלין זכותו יגן עלינו, וואס ער שרייבט א אויסטערלישן לשון: הנה יד פתובה אלי באצבע אלקים וכו’; [ווי באקאנט האט דער הייליגער חוזה כמעט נישט געגעבן קיין הסכמות, עס איז אינגאנצן דא פון אים בלויז צעהן הסכמות,

ראטעוועט מיין לעבן

אויב אזוי פון וואו ווייסט א מענטש צו ער איז טאקע
מקורב צו א אמת'ן צדיק? אפֿשר נארט ער זיך?! נאר

און איינע פון די איז די הסכמה אויפן לקוטי מוהר"ן. אויף איז דא מורא'דיגע
הסכמות פונעם הייליגן קאנציפער מגיד, און פונעם הייליגן זלאטשעווער מגיד 'בעל
אורח לחיים', זכותם יגן עלינו, און פונעם הייליגן רבי אפרים זלמן מרגליות 'בעל בית
אפרים' זכותו יגן עלינו, וואס ער שרייבט מורא'דיגע גרויסקייטן אויפן הייליגן רבי'ן.

פון די ערשטע צדיקים וואו ער איז געפארן לויטן הייליגן רבינ'ס באפעל, איז געווען
צום הייליגן 'חזוה מלובלין' זכותו יגן עלינו, דער הייליגער רבי האט געהאט א
וויכטיגע זאך אים איבערצוגעבן, ווי נאר דער הייליגער רבי נתן מיט רבי נפתלי האבן
געהערט אז ער פארט קיין לובלין צום הייליגן חזוה זכותו יגן עלינו, האבן זיי ביי'דע
געשריבן קוויטלעך ער זאל דאס מיטנעמען, און אריינטראגן צום 'חזוה', שפעטער
נאך א זאך צייט ווען ער איז צוריקגעקומען פון זיין שליחות, און איבערגעגעבן פארן
רבי'ן דעם בוך אין וואס ער האט אלעס אפגעשריבן, און ער האט פארציילט דעם רבי'ן
אלעס ווי אזוי עס איז געווען, האט ער אויף פארציילט דעם רבי'ן, אז ווען ער האט
געגעבן די צוויי קוויטלעך פון רבי נתן און רבי נפתלי פארן הייליגן חזוה, איז ער מער
איבערגענומען געווארן פון רבי נפתלי'ס קוויטל! האט זיך דער הייליגער רבי
דעמאלט'ס אנגערופן דעם לשון: דער הייליגער חזוה זעהט אלעס 'פאָשר הוא שם' -
וואס עס טוט זיך דעמאלט'ס אויף די מינוט, און רבי נפתלי האט דעמאלט'ס
געדאווענט מנחה, אבער רבי נתן איז דעמאלט'ס ארויס געגאנגען אין בית הכסא (עין
באריכות ספר פעולת הצדיק, סימנים תשמה-תשנג).

ראטעוועט מיין לעבן

יז

אויב עס פאלט אויף אים ארויף אַ 'שפלות', און ער הייבט אן איינצוזעהן: איך בין גארנישט! און נישט נאר איך בין גארנישט, נאר איך ווייס נישט ווי אזוי איך האב געקענט טוהן דאס וואס איך האב געטוהן! דעמאלט'ס איז אַ סימן אז מען איז מקורב צו אן אמת'ן צדיק (ליקוטי מוהר"ן חלק ב, סימן עב).

ד.

און דאס איז שוין אַ מורא'דיגע מדרגה אז "איך ווייס כאטש ווער איך בין", אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן נו): אמאל איז דא אן 'הסתרה' - דער באשעפער איז באהאלטן פונעם מענטש, און אמאל איז שוין דא 'הסתרה שבתוף הסתרה'; דאס הייסט, אז איינער ווייסט אז ער האט נישט גוט געטוהן, ער איז דורכגעפאלן מיט 'חטאות נעורים', און ער שפירט אז ער איז פארקראכן פונעם אייבערשטן, דעם קען מען גלייך העלפן און ער האט א תקנה, אבער אמאל איז דא איינער וואס האט שוין אזוי סאך געזינדיגט, אז ער שפירט

ראטעוועט מיין לעבן

גארנישט אז ער האט עפעס שלעכטס געטוהן און אז ער איז ווייט, פארקערט אלעס איז ביי אים ריכטיג און אויסגעהאלטן, ער שרייט: מען זאל גיין צו די בעלי תשובות! אדער, אז ביי יענעם דארף מען דאס פארעכטן, און ביים אנדערן דארף מען עפעס אנדערש פארעכטן, אבער איך? דו וויסט ווער איך בין? איך שטאם פון דעם און פון דעם...! ביי אזא מענטש איז שוין געבען צוויי מאל באהאלטן דער באשעפער! דאס ווערט אנגערופן: הסתרה שבתוף הסתרה - ער וויסט ניטאמאל אז ער איז ווייט, און אז עס פעלט אים עפעס. דאס איז די קללה וואס שטייט אין די תורה (דברים לא, יח): וְאֲנֹכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר פְּנֵי בַיּוֹם הַהוּא - עס וועט קומען א צייט וואס עס וועט געבען זיין א דאפעלטע הסתרה. וואס דאס איז זייער ביטער, און אזא מענטש איז שוין זייער שווער צו העלפן.

ה.

אָפּער ווען אַ מענטש איז גוט צופּראַכן, און ער שפּירט אז ער האט נישט געטוהן וואס מען דארף, דעמאלט'ס זוכט ער 'התחזקות', ווייל די טבע פון אַ מענטש איז אז ער וויל נאר אַרויפגיין און שטייגן העכער און העכער, ווייל אַ מענטש איז צוגעגליכן צו אַ בוים, אזוי ווי דער פּסוק זאגט (דברים כ, יט): **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדֶה**. און פונקט ווי אַ בוים וואקסט שטענדיג אויף אַרויף, און אויב וועסטו נעמען אַ ברעט און דאס אַרויפלייגן ביים שפיץ און עס צודעקן, וועט דער בוים נאך אלץ ווייטער וואקסן, נאר עס וועט זיך איינבלייגן פון דער זייט, און אזוי וואקסן ווייטער אַרויף פאַרקרוםטערהייט.

די זעלבע איז אויך די טבע פון אַ מענטש אז ער וויל שטענדיג וואקסן, און וויבאלד ער איז גוט צופּראַכן אויף דעם וואס ער האט געטוהן אין זיין לעבן, און אז ער מאכט נישט אויף קיין חומש, משניות, גמרא, און אז זיין

ראטעוועט מיין לעבן

דאָווענען איז נישט קיין דאָווענען, וויל ער דאָך האָבן
התחזקות, ממילא קומט ער צום הייליגן רבי'ן.

אזוי ווי דער הייליגער רבי פארציילט אין ספורי
מעשיות (מעשה ב' מלך וקיסר): עס איז געווען א קעניג
וואס האט אויסגערופן אז מען זאל איבעראל מאכן
קוואלן, אז יעדער זאל גלייך קענען טרינקען, און ווען
מען וועט זעהן אז איינער וועט מאכן א שלעכטן פנים
זאל מען אים גלייך כאפן; דאס הייסט, אז מען זאל מאכן
אויף יעדן פלאץ א ברסלב'ן שוהל, און ווען מען זעהט אז
איינער פארקנייטשט דעם פנים, עס גייט אויף אים איבער
שוועריקייטן, זאל מען אים אריינכאפן און מקרב זיין צום
הייליגן רבי'ן, און דער הייליגער רבי וועט אים מורא'דיג
מחזק זיין, "ווייל די גאנצע זאך פונעם הייליגן רבי'ן איז
נאר התחזקות".

און באַמַת זינדיגט נישט קיין שום איד חס ושלום
ל'הכעיס', נאר דער יצר הרע שטארקט זיך אויף אים, אזוי
ווי חז"ל זאגן (אבות ד, ב): עבירה גוררת עבירה; און דער

הייליגער רבי איז דאס מסביר (שיחות הר"ן סימן פט), אז אפילו די ערשטע עבירה וואס א מענטש טוט איז אויף נאר צוליב דעם שווערן גלות וואס איין נעבעך צווישן די גוים, בפרט די פראנצויזן פון די שטייערן וואס זיי לייגן ארויף אויף איין צו באצאלן, און דאס איז גורם אז מען פאלט אריין אין עבירות, ווער רעדט נאך די איבריגע עבירות איז מען שוין נאר א אונס, ווייל איין עבירה שלעפט די צווייטע עבירה.

וועגן דעם קען מען זיין יעדן מענטש לכה זכות! אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן רפב): מען דארף זיין יעדע איד לכה זכות, אפילו א רשע גמור, ווייל יעדער איד האט עפעס גוטס אין זיך, און אז דו וועסט טרעפן ביי אים 'נקודות טובות', וועסטו זעהן אז ער איז נישט אזוי שלעכט, ווייל מיט דעם אליין

ראטעוועט מיין לעבן

אז מען טרעפט עפעס גוטס ביי אים, הייבט מען אים אויף, און ער ווערט שוין אן אנדערע סארט מענטש⁵.

און דער עיקר לימוד זכות אויף א רשע איז, אז די ערשטע עבירה איז ער דורכגעפאלן בשוגג, און נאכדעם האט שוין די עבירה געשולעפט די אנדערע עבירות ווייל: עבירה גוררת עבירה.

ו.

נאר אפילו ווען מען וויל שוין יא מקורב ווערן צום הייליגן רבי'ן, דארף מען זיך זייער אכטונג געבן פון 'בעלי מחלוקת', אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (סיפורי מעשיות מעשה ג, מחגר): עס איז דא א בוים, וואס אויב מען

⁵ דאך דארף מען וויסן אז דער הייליגער רבי זאגט (ספר המדות אות קריכה, חלק א, סימן פח): אסור ללמד זכות על המסית; אז איינער איז א 'מסית' און ער רעדט אפ פונעם אייבערשטן איז אסאך ערגער ווי א רשע, ווייל א רשע מיינט איינער וואס האט א גרויסע 'יצר הרע', און ער האט נעבעך מורא'דיגע שווערע נסיונות, און ער קען זיך נישט מתגבר זיין אויף דעם, וועגן דעם איז א מצוה אים דן צו זיין לכה זכות, אבער פון איינער וואס רעדט אפ פונעם אייבערשטן דארף מען זיך מורא'דיג אכטונג געבן.

זאל דעם בוים אנטרינקן געהעריג מיט וואסער, וואלט פון אלע קליפות און שדים גארנישט געבליבן, וועגן דעם פארלייגט זיך די 'סטרא אחרא' מיט אלע כוחות דאס צו פארשטערן, און זיי גראבן ארום דעם בוים, דער עיקר אז דער בוים זאל נישט ווערן אנגעטרונקען, אבער עס זענען פארהאן 'מדברים' - מענטשן וואס רעדן שלעכטס און מאכן אן 'מחלוקת', וואס זיי זענען גורם צו אלע חרבנות אין די וועלט, ביז עס ווערט גאנצע איבערקערנישן און ערד ציטערנישן, אז עס וואלט שוין געווען זייער מעגליך פון גרויס איבערקערניש אז דער בוים זאל יא ווערן אנגעטרונקן, וועגן דעם האלטן 'יענע חברה' אין איין גראבן ארום דעם בוים, פדי עס זאל נישט ווערן אנגעטרונקן, ווייל איינמאל אז דער בוים ווערט אנגעטרונקן צופאלן די 'שדים' און די 'רוחות' אינגאנצן.

די בוים גייט ארויף אויף יעדע מענטש ווייל א מענטש איז געגליכן צו א בוים (דברים כ, יט), אבער פדי דער מענטש זאל וואקסן דארף מען עס אלץ אנטרינקן מיט

ראטעוועט מיין לעבן

וואסער, דאס הייסט, מחזק זיין מיט גוטע דיבורים פונעם הייליגן רבי'ן, און אריינברענגן אין אים די זיסקייט פון די הייליגע תורה, וואס אזוי וואקסט עס מער און מער, און עס געט ארויס שיינע פירות, אזוי ווי דער פסוק זאגט (תהלים א, ג): **אֲשֶׁר פָּרִיז יִתֵּן בְּעֵתוֹ; וַיִּיל יַעֲדֶר אִיד וְוַעַן עַר זַאל וְוַעַן מְקוֹרֵב וְוַעַרְן צוּם הַיִּלְיָגֵן רַבִּי'ן וְוַאלֵט עַר גַּאנְץ אַנְדֶּערֶש גַּעלֶאכְטֵן, אַבֶּער אַז מְעַן לֶאזֵּט נִישֵׁט צו קיין וואסער צום בוים, און מְעַן גַּראַבֵּט אַרוּם און אַרוּם, דאס הייסט מְעַן רַעֲדֵט רַחֲמָנָא לְצַלֵּן אָפּ פּוֹנֵעַם הַיִּלְיָגֵן רַבִּי'ן, וְוַעֲרֵט דאָס בֵּימְעַלֶּע אויסגעטרוקענט, און עס קען נעבעך נישט שטייגן און וואקסן.**

פון דעם זעהט מְעַן די גרויסע כח פון די וואס רעדן 'לשון הרע', און פון די 'מדברים' וואס זיי גראבן ארום מיט זייער צונג, און רעדן אָפּ מיט זייער ליצנות: ביסט אויף געגאנגען צו די משוגעים?! וואס דורכדעם האבן מענטשן 'חלישות הדעת', און זיי באשליסן: איך גיי אוועק פון דא! איך שעם זיך דא צו זיין! אדער די טאטע

מאמע - שווער און שוויגער, שעמען זיך מיט דעם וכו',
 און אזוי ארום רייסט מען אפ דעם מענטש פונעם צדיק
 און פונעם הייליגן רבי'ן, ממילא הערט ער אויף צו רעדן
 צום אייבערשטן רחמנא לצלן, און לערנען פלייסיג די
 הייליגע תורה און מקיים זיין די מצוות מיט א מורא'דיגע
 שמחה וכו'.

ז.

אבער נאכמער דארף זיך א מענטש אכטונג געבן פון
 די וואס קומען מיט א פארשטעלטן פנים כאילו ער איז
 אויף א חסידישער איד, און אויף א ברסלב'ער חסיד,
 אבער באמת זענען זיי שוין גוט אפגעקילט, און זיי מאכן
 ליצנות און קומען מיך אפרעדן אויף אלע ערליי וועגן
 פונעם הייליגן רבינ'ס עצות, פון זיי דארף מען זיך די
 מערסטע היטן (שיחות הר"ן סימן קיט), און דער הייליגער רבי
 רופט זיי אן: 'חסידים הנפילים' - חסידים וואס זענען
 אראפגעפאלן, וואס זיי זענען נאך ערגער פון איינער וואס

ראטעוועט מיין לעבן

האט זיך גע'שמו'ד'ט רחמנא לצלן (לקוטי הלכות, ראש חודש הלכה ז, אות נב; שלוחין הלכה ה, אות יז; נזיקין הלכה ד, אות כז).

ווייל פון א 'משומד' וואס ער האט אַוועקגעווארפן דאס אידישקייט און ער איז געגאנגען צו די גוים, ווייסט יעדער איינער זיך אַכטונג צו געבן, כאטשיג די אידן האבן ליידער געפערליך געליטן פון די משומדים אין אלע דורות, נאך מער ווי פון די גוים אליין, וויבאלד זיי האבן געוויסט וואס הייסט אידישקייט, און זיי האבן אויסגעזאגט וואס עס שטייט אלץ אין די אידישע ספרים, און א גוי'אישע קאפ האט דאס אויסגעטייטשט פארדרייט, צום ביישפיל אז אידן נוצן בלוט אויף מצות⁶.

⁶ איי דו אייזל וואס דו ביסט, קענסט דאך גיין קוקן פון אַנפאנג ווי אזוי מען געמט אראפ די ווייץ קערנדלעך פון די וואנגען, און מען געט אַכטונג אז עס זאל נישט זיין קיין רעגן, און מען לייגט עס אריין אינעם זאק, אזוי לייגט מען עס אַוועק אין א פלאץ וואו עס איז נישט פייכט, און נאכדעם צומאלט מען עס, און מען ברענגט די מעהל און די וואסער [אפילו זאלן איז נישט דא אין דעם], און מען קנעט דאס צאם, נאר וואסער מיט מעהל, אויב אזוי ווי איז דא בלוט אין דעם? מען רעדט דאך שוין נישט פון דעם אז עס איז דא א 'לאו' אין די תורה אז מען זאל נישט עסן קיין בלוט. נו, גיי לערן דעם

ראטעוועט מיין לעבן

דאך אָבער זאָגט דער הייליגער רבי אז אַ 'חסיד שְׁנפֿל' איז עָרָגער פֿון אַ 'משומד', ווייל פֿון אים געט מען זיך נישט אַכטונג און מען ווייסט נישט אז ער איז שוין אָפּגעקילט, און אז ער קומט מיט זיין גאַנצן חסידי'שן לבוש מיר זאָגן: בחור'ל! וואס מאַכסטו זיך נאַריש... דו שטעלסט זיך אַוועק דאווענען אזוי לאַנג שחרית מנחה מעריב, איך האב אויך פֿרוּבירט יונגער־הייט און געמיינט אז איך וועל עָרָגען אַנקומען, און עס איז גאַרנישט געוואָרן דערפֿון, ממילא זאג איך דיר: לאז דיך אָפּ! מען האט דיך סתם אַ נאַרישקייט איינגערעדט! דו מיינסט דו וועסט עָרָגען אַנקומען? דו וועסט אַמאל ווערן אַ בעל מדרגה? און אז מען זעהט אז אַזאַ חסידיש'ער איד מיטן גאַנצן פֿראַכט, מאַכט אַוועק דאס דאווענען, און ער זאָגט

גוי רמב"ם... און דאס אלעס האט זיך גענומען פון די 'משומדים' וואס זיי האבן אַנגערעדט אַקעגן די אידן, אזוי ווייט אז ביזן היינטיגן טאג זאָגן די גוים, אז די אידן האבן עפֿעס אַ באַהאַלטענעם סוד ביי די מצות.

ראטעוועט מיין לעבן

קלאר אז עס גארנישט ווערד, און אז עס וועט גארנישט ווערן דערפון, ווערט מען ליידער אפגעקילט.

דער הייליגער רבי האט אמאל געזאגט: איך קען שוין נישט פארליידן די כפירות וואס רינט ארויס פון די ברייטע ארבל! [חסיד'ישע אידן גייען מיט ברייטע ערמל אן קיין קנעפלעך].

דאס איז געזאגט געווארן אויף די וואס שפעטן פון 'תפלה' און אז מען קען רעדן יעדע זאך צום אייבערשטן, און ווער רעדט נאך אז מען לאכט אפ פונעם 'סדר דרך הלימוד' וואס דער הייליגער רבי האט אונז אויסגעלערנט (שיחות הר"ן סימן עו), האט מען נאך מער חלישות הדעת, ווייל מען קען ליידער אין ברסלב הערן ליצנות מאכן דערפון, און אז מען שפעט אפ פון א אפענע קלארע שיחה וואס דער הייליגער רבי זאגט איז מען א חסיד שנפל, רחמנא לצלן!

ראטעוועט מיין לעבן

כט

אָבער מען זעהט בחוש אז מען וועט רעדן אין פּרסלוב פון גיין אין פעלד, לויפן אין וואלד א גאנצע נאכט⁷, און אז מען דארף נאכמאכן יענעם און יענעם וכו', אָבער מען וועט נישט רעדן פון 'מעביר סדרה' זיין יעדע וואף, וואס דאס איז א 'חייב' (שולחן ערוך אורח חיים סימן רפה, סעיף א), און דער הייליגער גר"א האט געזאגט: וואו עס שטייט 'חייב' דארף מען דאס טוהן ביז 'מסירות נפש'. אָבער וויבאלד פרייטיג האט מען נישט קיין צייט און מען איז פאריאגט, ווערט גע'פסק'נט (שם, סעיף ג) אז מען קען

⁷ באַמט אז א מענטש האט די ריכטיגע אמונה און ער ווייסט אז דער פאשעפער איז דא מיט אים, ביי אים, אין אים, יעדע רגע, קען ער שטענדיג רעדן צום אייבערשטן, און ער קען באטראכטן די גאנצע וועלט ווי איין גרויסער פעלד, און איין גרויסער וואלד, און וואו ער גייט וועט ער זעהן 'חיות' אין דער געשטאלט פון 'מענטשן', אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוה"ר"ן חלק ב, סימן ז): א מענטש וואס איז נישט דבוק אינעם אייבערשטן, איז א 'חיה בדמות אדם'. קומט אויס אז אלע גוים וואס מען זעהט זענען נישט מער ווי חיות אין מענטשליכן אויסזעהן, [דערפאר אז מען גייט אין גאס און מען זעהט עס קומען אקעגן א באנדע גוים, גייט מען אראפ פון 'סיידוואק' און מען גייט אריבער די אנדערע זייט גאס, פונקט אזוי ווי ווען מען זעהט הונט גייט מען גלייך אריבער די אנדערע זייט, און מען בעהט: רבונו של עולם! ראטעווע מיר פון די הונט].

ראטעוועט מיין לעבן

אָנהייבן פון זונטאָג; יעדן טאָג אַביסל חומש רש"י מיטן תּרגום, אזוי אז ביז פּרייטיג ענדיגט מען שוין די גאַנצע סדרה, די זעלבע זאך איז מיט לערנען 'משניות' און 'גמרא', און אלע אנדערע לימודים.

ווייל דער זעלבער רבי וואס רעדט פון 'התבודדות', רעדט אויך פון די וויכטיגקייט פון לערנען יעדן טאג אויף א סדר, און אפילו אז מען פארשטייט נישט זאל מען זאגן די ווערטער פון די תורה, ממילא וועט מען שוין צום סוף זוכה זיין צו ווערן צוגעקלעבט צו די תורה, דערפאר דארף מען זיך זייער אכטונג געבן פון די מענטשן.

ח.

דער הייליגער רבי נתן זכרוננו לברכה האט אונז מגלה געווען, אז די גאַנצע זאך פונעם הייליגן רבי'ן איז נאר געשטעלט אויף "התחזקות", כאטשיג דער הייליגער רבי האט געהאט נאך גאר גרויסע תלמידים, דאך האט דער הייליגער רבי נתן פארשטאנען דעם רבינ'ס וועג מער פון אלע אנדערע תלמידים, אזוי ווי דער הייליגער רבי האט

לא

ראטעוועט מיין לעבן

אליין מעיד געווען אויף רבי נתן און געזאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ו): וואו עס קומט זיך צאם א 'רבי' מיט א 'תלמיד', איז דאס אזוי ווי 'משה' און 'יהושע'.

און איינמאל שושן פורים ווען רבי נתן איז געווען ביים רבי'ן⁸, און ער האט זיך באקלאגט פארן רבי'ן אז ער האט נישט גענוג געטאנצן פורים, האט אים דער הייליגער רבי געזאגט: שושן פורים איז אויף פורים! און דער רבי האט צוגעלייגט: שושן פורים איז די בחינה פון יהושע. און דעמאלס האט אים דער הייליגער רבי קלאר

⁸ דאס איז געווען אין דעם ערשטן יאר פון זיין התקרבות [תקס"ג], נאכדעם וואס ער האט געוואלט קומען צום רבי'ן אויף פורים [דער הייליגער רבי איז דעמאלט'ס געווען אין שטאט מעדוועדיווקע], אבער דער בעל-עגלה האט זייער געשלעפט דעם וועג, ווייל עס איז געווען א רעגן און א בלאטע, ענדליך איז ער אָנגעקומען פורים [ליל תענית אסתר] אינמיטן די נאכט, און ער איז שוין אויפגעבליבן ביז צופרי, און געדאווענט ותיקין, אין יענעם פורים האט דער הייליגער רבי אויף גערעדט מיט אים וועגן די תורה (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ו), און אים מרמז געווען אז ער איז דער תלמיד וועם ער מיינט, און שושן פורים האט דער הייליגער רבי נאכאמאל גערעדט פון די תורה און געזאגט אז דער תלמיד מיטן רבי'ן זענען איין זאך (עין פעולת הצדיק סימנים תסד-תסה).

ראטעוועט מיין לעבן

מַרְמֵז גַּעוֹנֵעַן אַז עַר אִיז דַּער תְּלֻמִיד אַזוֹי ווי יְהוֹשֻׁעַ, וואס דַּער רַבִּי הָאט אִים כּוֹלֵל גַּעוֹנֵעַן צוּזאַמֶען מִיט זײַך (פּעוּלַת הַצַּדִּיק סִימֵן תּסֵה).

אויף ווען דער הייליגער רבי איז געפארן אויפן וועג קיין אומאן נסתלק צו ווערן, האט ער זיך אויסגעדרוקט: נחמן נתן לאכט אויס די גאנצע וועלט. און נאכדעם ווען דער הייליגער רבי איז שוין אנגעקומען אין אומאן, און מען האט געזוכט פארן רבי'ן א הויז וואס עס זאל האבן א גארטן ארום⁹, איז געווען א איד וואס ער האט געהייסן 'נחמן נתן ראפאפארט', און זיין דירה האט מען פארדינגען פארן הייליגן רבי'ן, האט די רבי געזאגט: זעהסט וואו מיר וואוינען יעצט? ביי נחמן נתן! כּדִּי מַרְמֵז צו זיין נאכאמאל, אז "דער רבי" מיט 'רבי נתן' איז איין

⁹ ווייל דער הייליגער רבי האט זייער געליטן אויף די לונגען, ער האט געהיסט און געשפיגן בלוט אן אויפהער, און דעמאלט'ס איז נאכנישט געווען קיין רפואה אויף דעם, ממילא האט מען געוואלט טרעפן פארן רבי'ן א באקוועמען הויז מיט פיינע לופט.

זאָך", ווייל אַ רבי מיט זיין תּלמיד איז איין זאָך (עײן חײ מוהר״ן סימן קפה; כּוּכְבֵי אור, מאַמר חֲכָמָה וּבִינָה סימן לט).

רבי נתן איז טאקע געווען דער וואס האט אפגעשריבן אלע ספרים פון הייליגן רבי'ן: ליקוטי מוהר"ן, סיפורי מעשיות, ספר המדות, שיחות הר"ן, חיי מוהר"ן, קיצור ליקוטי מוהר"ן, ליקוטי עצות (עײן חײ מוהר״ן סימן שע) ¹⁰.

¹⁰ וועגן דעם, די מענטשן וואס זאגן אז 'ליקוטי מוהר"ן' מעג מען נאך לערנען, ווייל דאס איז פון הייליגן רבי'ן אליין, אבער די ספרים פון רבי נתן טאר מען נישט לערנען רחמנא לצלן. האבן א גרויסן טעות, ווייל די אלע ספרים וואס מיר האבן פונעם הייליגן רבי'ן האט דאך אויף רבי נתן געשריבן, און אפילו דארט וואו עס שטייט אין ליקוטי מוהר"ן "לשון רבינו" האט אויף רבי נתן געשריבן, פון וואס דער הייליגער רבי האט אים געגעבן מעתיק צו זיין, און עס איז דא פלעצער וואו דער הייליגער רבי האט אים געזאגט ער זאל אויסלאזן און נישט איבערשרייבן, למשל ביי תורה נ"ח (עײן בפנים מה שכותב מוהר"ן ו"ל שם), דער הייליגער רבי האט זיך געהאט זיינע טעמים פארנוואס ער האט נישט געוואלט אז מען זאל עס דרוקן.

אזוי אויף 'ספר המדות' האט די רבי פארגעזאגט פון זיינע צעטלעך און רבי נתן האט דאס אפגעשריבן, און ווי באקאנט (חיי מוהר"ן סימן שפ, ועיין עוד פעולת הצדיק סימן תפח), האט דער הייליגער רבי געהאט אסאך מער אפגעשריבן פון ספר המדות, און אויף 'אות רפואה' אליין האט ער געהאט צוויי הונדערט זייטן נאר דער הייליגער רבי האט עס נישט געוואלט געבן צו דרוקן.

ראטעוועט מיין לעבן

קומט אויס אז נאר רבי נתן האט אינגאנצן
 ארויסגעהאט דעם רבינ'ס דעת, און ער האט פארשטאנען
 אז די גאנצע זאך פונעם הייליגן רבי'ן איז נאר
 'התחזקות', ווייל מענטשן אויף די וועלט מוזן האבן
 מורא'דיגע התחזקות. דערפאר הייבט דער הייליגער רבי
 נתן אן זיין ספר ליקוטי הלכות, אין די ערשטע הלכה
 (השקמת הבוקר הלכה א), מיט די תורה (ליקוטי מוהר"ן חלק א,
 סימן רפב) וואו דער הייליגער רבי זאגט אז מען דארף זיך
 זיין יעדן איד לכה זכות, ווייל ווען א מענטש איז ביי זיך
 אראפגעפאלן שלאפט זיין מח, אזוי ווי דער הייליגער רבי
 זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ס): עס איז דא מענטשן
 וואס זיי שלאפן אפ זייערע יארן, אפילו זיי לערנען און זיי
 דאווענען און זענען מקיים מצות, אבער עס איז אין א
 בחינה פון שלאפן, ווייל ער שפירט נישט דעם

אייבערשטן, ער מיינט אז דער אייבערשטער איז
באהאלטן ערגעץ אויבן אין די הויכע וועלטן¹¹.

11

און וועגן דעם שרייט ער ביים דאווענען, ער טראכט אזוי וועט זיין תפלה ארויף
גיין אויבן אין די עולמות, און ער כאפט נישט אז דער באשעפער איז דא, וואס דאס
איז זייער שווער אריינצוברענגען אינעם מח פון א מענטש.
מען זאגט נאך אז צום הייליגן צאנזער רב זכותו יגן עלינו איז אמאל געקומען א איד א
גרויסער סוחר און א עושר, אבער וויבאלד אן עושר האט עזות (משלי יח, כג), האט ער
געגעבן פארן גבאי א פעטן מטבע, ער זאל אים אריינלאזן צום רבין דער ערשטער נאך
שבת, ווייל ער האט ביזנעס און ער מוז גלייך אנוועק פארן, דער עושר האט זיך טאקע
אריינגעשטופט דער ערשטער, [עס איז דאן שוין געווען זונטאג אינדערפרי פארן
דאווענען], אבער אזוי ווי דער הייליגער צאנזער רב האט נישט ליב געהאט אזאלעכע
זאכן, פֿרעגט ער אים: וואו יאגסטו זיך? זאגט ער: ער דארף פארן אויף טארנא, וואס
עס איז ווייט אכציג קילאמעטער פון דא, און ער האט דארט געשעפטן. שרייט אים
דער הייליגער צאנזער רב אן: דו גאלגאן! דו יאגסט זיך אויף א פלאץ פון אכציג
קילאמעטער? איך דארף יעצט אַנקומען ביים דאווענען א וועג פון פונעף הונדערט
יאר, און דאס איז נאר ביז איין עולם, ווייל פון דער ערך ביזן הימל איז ווייט פונעף
הונדערט יאר, און נאכדעם פון איין הימל ביז די צווייטע דארף איך נאך גיין א וועג
פון נאך פונעף הונדערט יאר (תגיגה י"ג ע"א), און דו יאגסט זיך? ארויס פון דאנעט!
און אנודאי האט יענער איד געהאט א ישועה, [ווי באקאנט אז ווען דער הייליגער
צאנזער רב האט געהאט א קפידה אויף איינעם איז יענער גלייך געהאלפן געווארן].
ביי איינע פון די גרויסע צדיקים פונעם פריערדיגן דור האט מען אין די ערשטע יארן
נאך זיין הסתלקות געשריבן אין די ספרים נאך אים: נ"ע [=נשמתו עין, אזוי ווי מען
שרייבט ביי אנדערע זי"ע, זצ"ל, זצוק"ל], האט זיין איידעם וואס ער איז געווארן די

ט.

אָפּער צוקומען צו דעם אַז מען זאל שפּירן אַז דער
 אייבערשטער איז דא, מוז מען זיין מקורב צו אן אַמת'ן
 צדיק וואס ער עפּענט מיר אויף די מח, איך זאל שפּירן אַז
 דער באַשעפּער איז דא, און איך לעב מיטן באַשעפּער,
 און איך רעד מיטן באַשעפּער.

מען זעהט אַ מענטש וואס האט אַ גוטן חבֿר¹², קען ער
 מיט אים שמועסן שעות אויף שעות, און ניטאמאל כאפּן

רבי נאך אים זיך זייער גערעגט: פארוואס שטופט איר ארויף דעם שווער אויבן? "די
 רבי, דער שווער, איז דא מיט אונז!" [ווייל ער איז געווען זייער געטריי צו זיין שווער,
 אויף אזוי ווייט, אז זיין רעכענען האט געזאגט: איר טאטע האט נאר איין חסיד! ווייל
 פון ווען ער איז געווארן רבי, האט ער קיינמאל נישט גערעדט פון זיך, נאר אלץ
 דערמאנט זיין שווער, די רבי].

12

באַמת איז נישט דא אַזא וואָו ווי אַ גוטע חבֿר, ווייל ווען עס וועט פאר דעם גוטן
 חבֿר אויסקומען בעסער דיך צו פאגראבן, וועט ער דיר דער ערשטער פאגראבן, א
 חבֿר איז נאר דער אַמת'ער צדיק, וואס ער איז שוין מער אויף יענע וועלט ווי אויף די
 וועלט, און ער ווייסט וואס אויבן איז גוט, דערפאר געט ער דיר עצות וואס איז באַמת
 גוט, אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ז): די עצות פון די

וואו די צייט איז פארשווינדן געווארן, ווייל ער זעהט זיין חבר פאר זיך, ממילא קען ער רעדן מיט אים, און אויף דעם איז דער הייליגער רבי געקומען, און ער האט אראפ געברענגט די שכינה, אזוי ווי חז"ל זאגן (סוטה ג ע"ב): אין אנהייב איז די שכינה געווען דא אונטן מיט יעדן איינעם, נאר וויבאלד מען האט געזינדיגט האט מען ארויפגעשטופט די שכינה. און דאס איז די ארבעט פון די צדיקים, צוריק אראפצוברענגען די שכינה צו אונז, אז מיר זאלן שפירן אז דער אייבערשטער איז דא מיט אונז (בראשית רבה יט, ז).

וועלט זענען פול מיט ליגענט און יעדער מיינט נאר זיך, אבער די עצה פונעם צדיק איז 'פולו זרע אמת', ער לערנט דיר אויס וואס עס איז אויבן חשוב; און ווי טייער און חשוב יעדע מצוה איז אין הימל, אויב אזוי פארנוואס דארף מען ארומגיין טרויעריג און צופראכן, פונקט פארקערט א איד דארף טאנצן פאר שמחה אז ער גייט מיט 'ציצית' און אז ער האט אנגעטוהן 'תפלין', וואס דורכדעם איז ער מקניע אן א שיעור קליפות (דזשערמס) וואס נעמען שטענדיג ארום דעם מענטש (פרכות ו ע"א), וואס זיי מאכן דעם מענטש שטענדיג טרויעריג דערפאר זאגט דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן מג): מען זאל זיך זייער אכטונג געבן אפילו פון די אטעם פון א רשע, ווייל זיינע דזשערמס שאדט פאר די מענטשן ארום און ארום.

ראטעוועט מיין לעבן

און דאס האט דער הייליגער רבי מגלה געווען, אז יעדער זאל שפירן דעם באשעפער דא אויף דער וועלט, און אז דער באשעפער איז מיט אים, ביי אים, נעבן אים, ממילא קען מען רעדן צו אים אזוי ווי מען רעדט זיך אויס פאר א גוטן פריינד, און מען לעבט שטענדיג פביכול צוזאמען מיטן אייבערשטן.

ווייל באמת איז יעדער מענטש ארוםגענומען מיט אן א שיעור קליפות רחמנא לצלן, ווייל פון יעדן שלעכטן געדאנק רחמנא לצלן באשאפט מען קליפות, און קען דען איינער זאגן אז ער איז ריין פון מחשבות זרות? ! אזוי ווי דער הייליגער רבי חיים וויטאל זכותו יגן עלינו זאגט, אז ווען א מענטש דאווענט 'שמונה עשרה' קען ער וויסן ווי ער האלט, אויב ער קען דורך זאגן א ריינע שמונה עשרה אן קיין מחשבות זרות, איז שוין זיין מח ריין, אבער מען זעהט אז דווקא ביי שמונה עשרה קומען אן אלע

מחשבות זרות (עיין ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן ל), וואס דאס קומט פון זיינע עבירות¹³.

13

און אפילו אז א מענטש טראכט פון תורה איז דאס אויך מחשבות זרות, ווייל ביים דאווענען דארף מען אינזין האבן וואס מען זאגט. עס איז באקאנט די מעשה אז דער הייליגער צאנזער רב זכותו יגן עלינו האט אמאל זייער געוויינט אויף זיינע חטאות געוורים, זיינע הייליגע קינדער דער שינאווער רב און דער גארליצער רב האבן זיך דערשראקן, און אים געפרעגט מיט וואונדער: טאטע! פון וואספארא חטאות געוורים רעדסטו?! האט ער זיי געזאגט: ווען איך בין געווען יונג האב איך איינמאל איינמיטן דאווענען פארענטפערט א שווערן רמב"ם! דאס איז געווען זיין חטאות געוורים.

א מענטש קען זיך דאס איבערצייגן, אז ער וועט צולייגן קאפ וועט ער זעהן וויפיל מחשבות ער האט נאר אין איין שמונה עשרה, אפילו ער וועט זיך צווינגען אינזין צו האבן, און דאס קומט פון זיינע עונות; דערפאר האט דער הייליגער רבי אזופיל גערעדט אז מען זאל דאווענען תפלה בפה. וואס דאס מיינט אז מען זאל מקשר זיין די מחשבה צו די ווערטער וואס מען דאווענט, אבער נישט אז מען דארף שרייען אדער זיך ווארפן, וכו'.

דער הייליגער שר שלום פון בעלזא זכותו יגן עלינו האט געזאגט: ווען א מענטש האט אינזין 'פירוש המילות' פון אנפאנג דאווענען ביזן סוף וועט ער זוכה זיין צו רוח הקודש; ווייל די אלע פסוקים און קאפיטלעך וואס מען זאגט ביים דאווענען רעדט מען צום אייבערשטן אליין. וועגן דעם דארף מען אסאך רעדן צום אייבערשטן, און ארבעטן אויף דעם אז די מחשבה זאל זיין ריין ביים דאווענען.

ראטעוועט מיין לעבן

עס האט פאסירט איינמאל אז א איד געקומען צום הייליגן רבי'ן און זיך באקלאגט אז עס איז אים זייער שווער צו דאווענען, ווייל די מחשבות זרות שטערן אים זייער שטארק, האט זיך דער הייליגער רבי אנגערופן צו אים: נעמט מען דאס פאר פפרת עוונות; ווייל די מחשבות זענען די עבירות אליין!

אבער דער צדיק נעמט אראפ פון אונז די מחיצות וואס פארשטעלט פון אונז דעם אייבערשטן, דורכדעם וואס ער ברענגט אריין אין אונז אז מיר זאלן אנהייבן צו רעדן צום באשעפער, און וואס מער מיר רעדן צום באשעפער, ווערט אפגעטוהן פון אונז די אלע לבושים, און מען הייבט זיך אן צו ליבן מער און מער מיטן באשעפער (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן לג), ביז מען הייבט אן צו זעהן די שיינקייט און די זיסקייט פון די מצות וואס מען טוט, און מען פריידט זיך זייער שטארק מיט די ציצית, תפלין, בארד און פיאות, וואס מיט די אלע מצות באזיגט מען די

קליפות¹⁴, ווייל ווען א מענטש האט די ריכטיגע התחזקות לעבט ער אויף, און זיין גאנצע לעבן איז שוין גאר אן אנדערע לעבן, זיין מח איז אים וואך, און אלע מצוות טוט ער מיט א מורא'דיגע חיות און פרישקייט.

י.

דערפאר נאכדעם וואס א מענטש איז געווען גוט צובראכן, און ער טרעפט די ספרים פון הייליגן רבי'ן, שפירט ער אלע לעכטיגקייטן דערניצען, און ער וואונדערט

14

און דאס איז די גרעסטע נקמה קעגן די סטרא אחרא וואס האט נאר געוואלט אז איך זאל שוין אנוועק ווארפן די ציצית און אפשניידן מיין פיאות חס ושלום, ביז דערנױל האט מיר דער צדיק אזוי שטארק מחזק געווען אז דאס איז מיין גרעסטע שטאלץ.

אבער וויבאלד מען לערנט דאס ליידער נישט אויס פאר בחורים, ממילא איז מען צוקלאפט ביי זיך, פאלט מען אראפ און מען קוקט צאם אלע שמוץ, און נאכדעם איז מען נאך אסאך מער צובראכן, און מען מאכט אפ אז מען האט שוין סיי ווי נישט קיין תקנה, אזוי הייבט מען אן נאכצולאזן מער און מער פון אידישקייט: מען לייגט נישט קיין תפילין, מען גייט שוין נישט מיט קיין ציצית, מען הייבט אן שניידן די בארד און פיאות וכו', ביז מען פאלט אנוועק אינגאנצן רחמנא לצלן. אלעס ווייל מען ווייסט נישט די חשיבות פון א מצוה.

ראטעוועט מיין לעבן

זיך: פון וואו גוייסט דער צדיק וואס האט געמאכט דעם ספּר'ל אזוי גוט וואס עס גייט אויף מיר דורך? ! ממש אַזאַ רוח הקודש? ! אַבער איינמאל אז ער הייבט אָן צו ווערן גרויס ביי זיך, ווערן די הייליגע ספּרים ביליג ביי אים, און ער רעדט זיך איין אז ער פארשטייט שוין אויף, און אז ער קען שוין אויף דעם טריק... און ער זאגט אז אין די ספּרים שטייט פשוט'ע זאכן, ער כאפט נישט אז הלוואי זאל ער נאר פאלגן די פשוט'ע זאכן וואס עס שטייט אין די הייליגע ספּרים, וועט ער האבן א גליקליכן לעבן, און זיין א גרויסער ערליכער איד !!!

בכלל האט ער שוין פארגעסן אז ווען ער איז געווען גוט צופראכן און צוהאקט און ער האט געמוזט גיין צו א סעקייעטריסט, און מען האט אים געגעבן שווערע מעדעצינען, דעמאלט'ס האט ער זיך מחיה געווען מיט די הייליגע ספּרים, און נאר די הייליגע ספּרים האבן אים געראטעוועט און ארויסגענומען פון זיין שווערן מצב,

און יעצט ווען ער איז שוין געקומען צו זיך, שפעט ער זיך נישט צו רעדן רחמנא לצלן אויף די הייליגע ספרים !

יא.

וועגן דעם דער וואס טרעפט דאס שלעכטס פון ערליכע אידן, בפרט דער וואס רעדט רחמנא לצלן לשון הרע אויפן הייליגן רבי'ן, ווערט רחמנא לצלן א מצורע, וואס דאס איז די ווערטער: מוציא רע - ער טרעפט שלעכטס אויף יעדן איינעם. און דורכדעם ווערט ער קרעציג; דאס הייסט, עס ווערט באהאלטן פון אים דעם אייבערשטענס לעכטיגקייט, און עס איז אים נעבעך ביטער און פינסטער (זוהר ויקרא מ"ט ע"ב), וואס דאס אלעס נעמט זיך פון דעם וואס ער קריגט אויפן אמת'ן צדיק, דערפאר איז זיין עונש אז עס ווערט פון אים פארהוילן די לעכט פון באשעפער, ווייל אז ער וויל נישט אריינקוקן אין די הייליגע ספרים, און ער איז מזלזל אין דעם מיט אלע סארט תירוצים [דער סמ"ך מ"ם פארשאפט נאך

ראטעוועט מיין לעבן

אויף מקורות אויף דעם], איז אים נעבעך זייער ביטער אויף דער וועלט.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן סא):
 עס איז שוין ארויסגעקומען פארשידענע ספרים, און עס
 וועט נאך ארויסקומען נאך אסאך ספרים, און אלעס
 פעלט אויס פאר די וועלט. דער הייליגער רבי נתן איז
 דאס מסביר (לקוטי הלכות קדושין, הלכה ג), אז מען זעהט
 בחוש אז יעדער מענטש האט א חיות אין א אנדערע ספר,
 דערפאר טאר מען חלילה נישט אנוועק מאכן קיין שום
 ערליכע ספר; ווער רעדט נאך פון קריגן חלילה אדער
 אנוועק מאכן די ספרים פונעם הייליגן רבי'ן.

בכלל איז א גרויסער וואונדער, ווי אזוי קענען
 אזאלעכע קליינע מענטשעלעך ווי מיר זענען, זיך וואגן
 צו נעמען א שטעלונג און נישט ציטערן צו זאגן דעות

אויף הייליגע ספרים פון פריערדיגע צדיקים און קדושים¹⁵ !

15

אויסער דעם איז בכלל א גרויסע נארישקייט צו רעדן קעגן דעם הייליגן רבי'ן, און אויף די הייליגע עצות פון 'התבודדות' און פון 'סדר דרך הלימוד' וכו', און דאס גרעניצט זיך אויף מיט רשעות און רציחה, ווייל ליידער ליידער דרייען זיך טויזענטער בחורים ארום פוסט און ליידיג, וואס מען קען זיך דאס איבערצייגן איבערהויפט אין די 'בין הזמנים' טעג, וואס דעמאלט'ס איז דאס מיט א סטעמפל אז מען דארף נישט לערנען, ווייל עס איז דאך נישט דא קיין ישיבה, און דער בחור טראכט צו זיך: גענוג וואס א גאנץ יאר בין איך אין 'גלות' אין די ישיבה, כאטש יעצט 'בין הזמנים' לאז מיך אפ. און מען מאכט טאקע נישט אויף קיין 'חומש', א 'משניות' אונדאי נישט, און א 'גמרא' אונדאי און אונדאי נישט, בשעת אין די זעלבע צייט איז דא בחורים וואס האבן זוכה געווען צו פאלגן דעם הייליגן רבי'ן, און אנגענומען דעם 'דרך הלימוד' בתמימות ובפשיות, זיצן זיי ברוך השם און לערנען פלייסיג מיט א חשק די הייליגע תורה, זיי פארפעלן נישט קיין איין טאג צו לערנען א 'דף גמרא' אין די רייע, נישט קיין חילוק צו עס איז יום כיפור, אדער תשעה באב, אויף דעם בלאט גמרא איז מען נישט מוותר, און אזוי חזרט מען יעדן טאג 'פרקים משניות' אין די רייע, און 'חומש רש"י' לערנט מען אונדאי יעדן טאג, ווייל מען מוז דאך 'מעביר סדרה' זיין יעדע וואך די גאנצע סדרה, וואס איז אויף א סגולה אויף אריכות ימים, און אזוי לערנען זיי יעדן טאג נאך לימודים, און זיי זענען צוגעבינדן צו די תורה וואס דאס היט זיי אפ פון אלעם שלעכטס.

קוקט אויס אז אויב דו מאכסט ליצנות פון דעם 'סדר דרך הלימוד', האסטו גורם געווען אז די אלע בחורים זאלן נישט לערנען, ממילא גייען זיי נאכדעם ארויס

ראטעוועט מיין לעבן

אָבער פֿלוצלינג אז מען זאָגט אויס דעם אַמֶת, און מען ווייזט וואַספֿאַראַ פֿנים עס האָבן די וואַס רעדן רחמנא לצלן אַקעגן דעם צדיק, נעמט מען זיך שרייען: וויאָזוי מעג מען רעדן לשון הרע אויף זיי? בשעת דאס הייסט בכלל נישט קיין לשון הרע! ווייל אז ער האט גורם געווען, דורכדעם וואס ער האט געמאכט ליצנות פונעם 'סדר דרך הלימוד' און געזאגט אז דאס הייסט נישט געלערנט, אז דער בחור אָדער אינגערמאן מאכט שוין נישט אויף דעם חומש, משניות, און גמרא, איז דאס נאך אַסאַך ערגער ווי אַ רוצח וואס הרגעט איינעם, ווייל מיט זיין ליצנות הרגעט ער אים אַפּ סיי פון דער וועלט און סיי פון יענע וועלט.

דערפאר דארף מען בכלל זייער אַכטונג געבן ווי אַזוי מען רעדט מיט אנדערע, אַזוי ווי דער הייליגער רבי זאָגט

למרבית רעה רחמנא לצלן, ווייל אן תורה קען מען זיך היינט נישט האלטן בשום אופן, און אלעס האסטו מיט דייענע חקמות גורם געווען השם ישמרנו.

ראטעוועט מיין לעבן

מז

(ליקוטי מוהר"ן חלק ב, סימן ח): כאטשיג עס איז א גרויסע מצוה צו זאגן מוסר, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (ויקרא יט, יז) הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמְתֶּיךָ. דאך קען נישט יעדער זאגן תוכחה, און דאס איז זייער א איינגעשטעלטע זאך, ווייל אויב מען איז נישט ראוי צו דעם קען מען יענעם אפשניידן פון אלע עולמות, און אים נאך אינגאנצן אפרייסן פון אידישקייט רחמנא לצלן.

און פארקערט, אז מען ווייסט ווי אזוי אויפצובויען א מענטש, בפרט א יונגער בחור, קען מען אים צופרענגען צו אלע גוטע זאכן, און די וויכטיגסטע זאך אז ער זאל זוכה זיין צו טרעפן זיין שידוך.¹⁶

¹⁶ וואס דאס איז די וויכטיגסטע זאך אינעם היינטיגן דור, חתונה צו מאכן די קינדער וואס יונגער, וואס נאר אזוי קען מען זיי ראטעווען פון חטאות נעורים, און פון אלע שלעכטס; מענטשן באקלאגן זיך אז עס גייט היינט זייער שווער מיט טרעפן שידוכים פאר די בחורים, אבער באמת ווייזט די סטאטיסטיק אז עס איז דא אסאך מער מיידלעך ווי יונגלעך, און עס איז דא גענוג שידוכים, נאר די עיקר צרה איז אז דער מענטש וועהלט זיך, און עס פאסט אים נישט צו נעמען סיי וועם, און אויף יעדע שידוך האט ער אן אנדערע תירוץ, איינמאל אז ער באלאנגט נישט צו דעם זעלבן רבין, איינמאל

ראטעוועט מיין לעבן

יב.

וועגן דעם ווען א מענטש רעדט לשון הרע איז זיין שטראף אז ער דארף זיין אפגעשיידט און זיצן עקסטער אינדרויסן פונעם מחנה (ויקרא יג, מו), וויבאלד ער האט גורם געווען מיט זיינע לשון הרע'ס אפצוטיילן צווישן מאן און ווייב, און צווישן א מענטש מיט זיין חבר, און צווישן דעם מענטש מיטן אייבערשטן, דערפאר דארף ער יעצט זיצן אפגעזונדערט.

חז"ל זאגן (מגילה י"ג ע"ב): עס איז נאכנישט געווען איינער וואס זאל אזוי גוט קענען זאגן לשון הרע אזוי ווי

טענה'ט ער ווי אזוי קען איה מיך משדף זיין מיט א טעקסי דרייווער וכו' וכו', בשעת די גמרא זאגט (קמ"ג ע"א): נחית דרגא ונסיב איתתא - גיי אראפ א שטאפל וועסטו טרעפן א ווייב; און אמאל אז א מענטש טענה'ט: איה ווייס אז איה בין גארנישט, און דאך טרעף איה נישט קיין שידוך? ! וועגן דעם זאגן חז"ל (שם): גיי אראפ נאך א שטאפל! עס איז נאכנישט גענוג אז דו ביסט גארנישט, פון די גארנישט דארפסטו אראפגיין נאך א שטאפל, און דו זאלסט וויסן אז איה בין א גארנישט שבגארנישט, און הלואי וועט זיין איינער אין די וועלט וואס זאל מיך וועלן נעמען, דעמאלט'ס וועסטו זעהן אז דו וועסט גלייך טרעפן א שידוך.

ראטעוועט מיין לעבן

מט

הָמָן, וואס ער האט מקטרג געווען און געזאגט: דער
אייבערשטער שלאפט שוין, און ער האט שוין חלילה
פארגעסן פון די אידן, אזוי ווי דער פסוק זאגט (אסתר ג,
ח): יִשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּזֵר וּמִפָּרֵד. און אז א מענטש הערט
דאס ווערט ער זייער צובראכן, און פאלט אריין אין א
טיפן שלאף, און ער איז זיך אינגאנצן מייאש, וואס פון
דעם קומט נאכדעם ארויס אז אידן ווערן צושפליטערט
צווישן זיך, און דאס האט הָמָן געוואלט מקטרג זיין.
וועגן דעם קומט דער הייליגער רבי און ער וועקט אונז
אויף פון שלאף, און ער זאגט אונז: וואס איז מיט דיר?!
דער אייבערשטער איז דא, ער לעבט און ער איז מחיה
אלע מענטשן פון דער גאנצע וועלט יעדע רגע, וואס דאס
געט אריין א פרישע האפענונג און חיות אין א מענטש.

אבער ביים סוף זעהט מען אז עס האט גארנישט
געהאלפן פאר הָמָן זיינע אלע לשון הרע'ס, און עס האט
זיך אויסגעלאזט אז 'מרדכי' איז געזיצן אויפן פערד, און
'הָמָן' האט געדארפט שלעפן דעם פערד, און זאגן (אסתר

ראטעוועט מיין לעבן

ו, ט): פֿכּה יעֶשֶׂה לְאִישׁ וְכוּ'. און זיין אייגענע טאכטער האט אים אָפּגעגאַסן מיט אַ טאַפּ צוֹאָה, און זיין שאַנד איז אויפֿגעדעקט געוואָרן פֿאַר די גאַנצע וועלט, ווייל אזוי פֿירט זיך דער וועלט, אַז די אַלע וואס רעדן אָן שְׁלֵעכְטִים אויף אַנדערע, כאַפֿן נאַכדעם אַלעס צוריק, און טאַקע פֿון די אייגענע שטוב, און מען זעהט אָפּען דעם אַמת.

יג.

דער הייליגער רבי זאָגט (ליקוטי מוה"ר"ן חלק א, סימן ג): אַ מענטש דאַרף זייער אַכטונג געבן נישט צו הערן זינגען פֿון נישט ערליכע זינגערס, ווייל מיט זיינע ניגונים קען ער דיר אומגליקליך מאַכן, וועגן דעם זאָגט די וועלט אַז אַלע חזנים זענען נאַראַנים; און דאס זעהט מען היינט בַּחוּש ווי אזוי די אַלע זינגערס מאַכן אַלע נאַרישע פאַקסן און וואַרפֿן זיך אזוי ווי די שוואַרצע גוים, און יעדע מאל פאַרשטעלט ער זיך אַנדערש, און די קינדער קוקן זיך דאס צו, דערפֿאַר איז נישט פֿדאי צו הערן אַזאַ איינעם זינגען, ווייל די ניגונים שאַדט פֿאַר עבודת הַשֵּׁם, אָפּער אַ

עָרְלִיכֶּער זִינְגֶער וואס זינגט הארציגע ניגונים, און אַלע זיינע דיבורים איז נאר פון באשעפער, דער הייסט אַ 'מנגן פֿשר', און דאס העלפט צו עבודת השם, ווייל דאס ציהט דעם מענטש צום באשעפער.

יד.

טייטשט מיט דעם דער הייליגער רבי, אז דאס זענען געווען די צוויי פייגלעך וואס דער מצורע האט געדארפט ברענגען, וואס איינס ווייזט אויף די פארשטאנד [בינה], און איינס ווייזט אויף דאס רעדן [מלכות], און די צוויי דארף שטענדיג זיין צוזאמען, דאס הייסט אז מען דארף פארשטיין און אינזין האבן וואס מען זאגט ביים דאווענען, און אזוי באהעפט מען די צוויי פייגלעך אינאיינעם, וועגן דעם ווען אַ ערליכער איד זינגט ברענגט ער צאם דעם דיבור מיטן מח, ווייל ער זינגט דיבורי אַמונה.

אַבער ווען איינער וואס איז נישט ערליך זינגט, איז דאס צוויי טמאנע פייגלעך, ווייל זיין 'מח' טראכט פון

ראטעוועט מיין לעבן

אַלע שױאַרצע גוים װאס ער מאכט זיי דעמאלט'ס נאך, אזוי אויף זיין 'דיבור' זינגט אלע גוי'אישע ניגונים, און דאס שלעפט אראפ רחמנא לצלן דעם מענטש וואס הערט דאס פון זיין צוגעקלעבט צום באשעפער.

וועגן דעם איז געווען דער תיקון פאר א 'מצורע' וואס האט גערעדט 'לשון הרע', אז ער זאל נעמען צוויי פייגלעך, און די טעם אויף דעם זאגט רש"י (ויקרא יד, ד) אז וויבאלד א פייגל קוויטשעט שטענדיג, זאל עס מכפר זיין פאר דעם מצורע וואס האט געפלאפעלט און גערעדט וואס ער דארף נישט, און זיין רעדן איז געווען אפגעטיילט פונעם אייבערשטן.

אזוי אויף האט ער געדארפט ברענגען א שטיקל טענען-האלץ וואס איז די העכסטע בוים, און א 'אזוב' גראז וואס איז זייער קליין, און א דינע רויטע פאדעם, צו ווייזן אז קעגן דעם וואס ער האט זיך געהאלטן ביז יעצט זייער גרויס, און ער האט גערעדט שלעכטס אויף א

צווייטן, זאל ער זיך יעצט האלטן קליין און וויסן אז ער איז גארנישט.

נאכדעם האט ער געדארפט שחט'ן איין פייגעלע, און איינטוונקען די אלע דריי זאכן אין זיין בלוט, און די אנדערע פייגעלע זאל ער לאזן אוועק פליען אויף דער פריי; דאס הייסט, די ערשטע פייגעלע וואס מען האט גע'שחט'ן ווייזט אז מען דארף זייער אכטונג געבן אויף וואס מען רעדט, ווייל מיטן דיבור קען מען רחמנא לצלן הרגענען א מענטש, אזוי ווי דער פסוק זאגט (רמיה ט, ז): חץ שחוט לשונם. דערפאר דארף מען שחט'ן די צונג, דאס צו נוצן נאר פאר גוטע זאכן, מחזק צו זיין א צווייטן איד, און אכטונג געבן נישט צו רעדן 'ניבול פה', וואס דורכדעם קען מען שוין לאזן די צווייטע לעבעדיגע פייגעלע פריי, ווייל אז א מענטש געט אכטונג וואס ער רעדט האט ער שוין ממילא א ריינעם מח, און ער וועט מכיר זיין דעם באשעפער וואס איז דער חי החיים.

ראטעוועט מיין לעבן

ש'למה המלך זאגט (משלי ב, ו): מפיו דעת ותבונה, דורך די מויל פון א מענטש קען מען וויסן פונקטליך וואס ער טראכט; און ווען א מענטש רעדט 'ניבול פה' איז א סימן אז ער טראכט פון שמוץ רחמנא לצלן (ספר המדות אות נבול פה, סימן א).

טו.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן רעז): חודש אייר (מאי) איז דער חודש פון רפואה, און אלע וואס ווייסן דעם סוד פון רפואה נעמען דעמאלט'ס צאם אלע גראזן צו מאכן די מעדעצינען; אזוי אויף ווערט געברענגט (עיין בספר עבודת ישראל עניני חודש אייר; בני יששכר חודש אייר מאמר א, מהות החודש) אז דער פסוק (שמות טו, כו) אֲנִי יי ר'פֿאָךּ איז ראשי תיבות 'אייר', ווייל דעמאלט'ס איז די מערסטע מסוגל פאר רפואה, וועגן דעם ווערט געברענגט (עיין אמרי פנחס סימן שה), אז חודש אייר ווען עס רעגנט זאל מען ארויס גיין און אויפמאכן די מויל אז די

רעגן זאל אריין גיין גלייך אין מויל, אזוי וועט מען זיין א געזונטער מענטש.

דער הייליגער רבי זאגט (שם) אז אין דעם חודש דארף מען זייער אכטונג געבן פון מחלוקת, וועגן דעם איז 'אייר' ראשי תיבות: א'יב'י י'שבו י'בשו ר'גע (תהלים ו, יא) אין דעם חודש איז זייער מסוגל צו קענען בייקומען אלע פיינט אז זיי זאלן האבן א מפלה. ווייל מחלוקת איז די ערגסטע זאך און דאס איז גורם אלע צרות און אלע פראבלעמען פון שלום-בית אין שטוב.

דערפאר דארף מען יעצט אסאך ארבעטן אויף שלום, און די ערשטע זאך זאל מען זיך נישט קריגן אין שטוב מיט די ווייב, נאר שטענדיג מותר זיין און נאכגעבן, אבער אויב א מענטש איז אן אויבער-הכם, און ער קריגט זיך און ער מוז אלעמאל בלייבן גערעכט, צוברעכט ער זיין שטוב מיט די אייגענע הענט, און נאכדעם וועט ער זיך טרעפן אינדרויסן, ווייל די ווייב וועט דאס נישט אויסהאלטן, און זי וועט אים איבערלאזן און אנטלויפן

ראטעוועט מיין לעבן

צו אירע עלטערן, און יעצט וועט ער שוין דארפן האבן גרויס רחמים מען זאל איר קענען צוריק ברענגען, וואס אויב וואלט ער געהאט אביסל שכל און ער געט ווען נאך, וואלט ער נישט געדארפט בכלל קומען צו דעם, און ער וואלט געקענט לעבן א פרייליך און רואיג צופרידן לעבן אן קיין קריגעריי.

וועגן דעם איז אין דעם חודש די צייט דאס צו פארעכטן, וואס אויף דעם איז געשטעלט די ספירה טעג, ווייל אין די טעג זענען די תלמידים פון רבי עקיבא נסתלק געווארן, צוליב דעם וואס זיי האבן זיך נישט גענוג מכבד געווען איינער דעם אנדערן (יבמות ס"ב ע"ב), און די תיקון פון זיי איז געווען דורך רבי שמעון בר יוחאי, וואס ער האט געזאגט פאר זיין הייליגע חברייהא (זוהר פרשת נשא, קכ"ח ע"א): **אנן בחביבותא תליא** - מיר זענען תלוי נאר אין אהבה.

וועגן דעם איז דער טאג פון ל"ג בעומר אזוי גרויס, און עס הערשט דעמאלט'ס א מורא'דיגע שמחה, אזוי ווי

ראטעוועט מיין לעבן

עס ווערט גע'פסק'ענט אין שלחן ערוך (אורח חיים סימן תצ"ג, סעיף ב), אז מען טאר נישט זאגן קיין תחנון. און אמאל האט פאסירט אז איינער האט יא געזאגט תחנון, האט זיך רבי שמעון בר יוחאי צו אים אנטפלעקט און זייער מקפיד געווען אויף אים, היטכן ער זאגט תחנון אין זיין יום הילולא (מגן אברהם שם, סעיף קטן ג); ווייל די גרעסטע זאך ביים באשעפער איז ווען אידן האבן זיך ליב.

דער אייבערשטער זאל העלפן אז מיר זאלן קענען שטענדיג טראכטן פונעם אייבערשטן, און די זכות פון אלע צדיקים זאל אויף אונז מגין זיין אז מען זאל שוין זוכה זיין צו דערלעבן משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

~תם ונשלם שבח לאל בורא עולם~